

δτι ἄξιο ὑπάρχει στὸ ἐνεργητικὸ τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος: Κατεκτήθη ἡ θάλασσα, ἡ στεριά, ὁ ἀέρας, τὸ διάστημα.

Τὸ ἀνήσυχο πνεῦμα τῶν μελλοντικῶν γενεῶν θὰ ἐπιτύχη ἀνώτερες κατακτήσεις καὶ θαυμασιώτερες δημιουργίες πρὸς δόξαν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ τὸ πνεῦμα εἶναι θεϊκὴ ζωποῦς πνοή.

Ἡ πνευματικὴ καθυστέρησις δὲν ὑψώνει ἠθικὰ

Ἀφήνεται, ἔπειτα, ἀπὸ τοὺς ἴδιους Σωτῆρες τῆς Οἰκουμένης, νὰ δημιουργηθῆ ἡ σφαλερὴ ἐντύπωσις, ὅτι ἡ καλλιέργεια τοῦ πνεύματος ἔρχεται σὲ ἀντίθεσι μὲ τὴν καλλιέργεια τῆς ψυχῆς. Ὅτι ἡ εὐφυΐα βρίσκεται ἀντιμέτωπη μὲ τὴν ἠθικὴ τελειότητα. Κι' ἀκόμη πρὸ πέρα γίνεται ὁ ὑπαινιγμός, ὅτι θᾶπρεπε νὰ σταματήσῃ ἡ καλλιέργεια τοῦ πνεύματος, πού ὁδηγεῖ στὴν τεχνικὴ πρόοδο γιὰ νὰ ἐξισορροπηθῆ μὲ τὸ ἠθικὸ στάνταρ. Εἶναι ὅμως φανερό, ὅτι ἕνα ἠλίθιο ἄτομο δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ὁδηγηθῆ σὲ ἀνώτερο ἠθικὸ ἐπίπεδο καὶ ἕνας λαὸς πνευματικὰ ἀκαλλιέργητος δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἐξανθρωπισθῆ.

Ἄλλὰ κι' ἂν ἐρωτηθῆ καθένας ἀπὸ μᾶς πῶς θὰ ἤθελε τὸ παιδί του, ἠθικὸ ἢ εὐφυές, δὲ θὰ ξέφευγε τὴν ἀπάντησι τῆς καμήλας πού μεταξὺ ἀνηφόρου καὶ κατηφόρου προτιμᾷ τὸν ἴσιο δρόμο. Θ' ἀπαντοῦσε «καὶ τὰ δύο». Ἡθικώτατο ἀλλὰ καὶ εὐφυέστατο. Κανεὶς δὲ θὰ ἦταν εὐτυχισμένος ἂν εἶχε παιδί πνευματικῶς ἀνάπηρο, ὅσο κι' ἂν ἦταν ἠθικὸ. Οἱ ψυχολόγοι, οἱ γιατροὶ καὶ οἱ παιδαγωγοί, ἐν τούτοις, γνωρίζουν πολὺ καλά, ὅτι τὰ πνευματικῶς ἀνάπηρα παιδιά ἔχουν, κατὰ κανόνα, καὶ χαμηλὸ ἠθικὸ ἐπίπεδο.

Κι' ἐνῶ ἔχουν τόσα πολλὰ λεχθῆ κι' ἔχουν γραφτῆ — καὶ πολὺ σωστὰ — γιὰ τὴ διαμόρφωσι ἠθικοῦ χαρακτήρα καὶ ἠθικῆς προσωπικότητος, ὅμως ἔχουν τόσα λίγα λεχθῆ γιὰ τὴ διαμόρφωσι εὐφυῶν ἀτόμων καὶ πρὸ παντὸς γιὰ τὰ μέτρα πού πρέπει νὰ παίρνωται συνειδητὰ γιὰ τὴν αὔξησι τῆς νοημοσύνης τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν.

Τὸ θέμα μας εἶναι βέβαια ζωτικῶς ἐνδιαφέροντος γιὰ τὸν καθένα, γιὰτι ποιὸς δὲ θὰ ἤθελε νὰ εἶναι κι' αὐτὸς καὶ τὰ παιδιά του εὐφυέστερος ἀπ' ὅτι εἶναι; Εἶναι ἀσφαλῶς καὶ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰτι ἀφορᾷ τὴν εὐφυΐα, ὄχι μόνον τῶν ἀνηλίκων ἀλλὰ καὶ τῶν ἐνηλίκων καὶ συνεπῶς τὴν εὐφυΐα τοῦ λαοῦ μας.

Τὸ γόητρο, ἄλλως τε, τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ἀπαιτεῖ λαὸ βελτιωμένο γιὰ νὰ ἐπιτύχη ἀνώτερη δημιουργία σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ πολιτισμοῦ, γιὰ ν' ἀναπτύξη τὴν τεχνικὴν του, νὰ βελτιώσῃ τὰ οἰκονομικά του, νὰ ἀποβάλλῃ τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴ μιζέρια, ν' ἀποβῆ ἀξιοσέβαστο.

Ἄν λοιπὸν ὑπῆρχε κάποια συνταγὴ γιὰ τὴν αὔξησι τῆς εὐφυΐας τῶν ἀνθρώπων, δὲ θὰ γινόταν πανηγυρικὰ ἀποδεκτὴ; Ἐγὼ τουλάχιστον πιστεύω, πῶς ἂν ὑπῆρχε κανένα μαγικὸ χάπι, πού νὰ μεταμορφώσῃ τὸν ἀνόητο σὲ μεγαλοφυΐα, κανεὶς δὲν θὰ ἀπέφευγε τὸν πειρασμό· θὰ τὸ ἐπαιρναν ἀκόμη καὶ οἱ μεγαλοφυεῖς γιὰ νὰ γίνουν μεγαλοφυέστεροι, ἔστω κι' ἂν γι' αὐτοὺς ἀπαγορευόταν. Πάντα καὶ θὰ παρουσιαζόταν κάποια Εὔα γιὰ παρακίνησι. Ἄλλὰ τὸ χάπι τῆς μεγαλοφυΐας, φαίνεται νὰ εἶναι περισσότερο ἀπρόσιτο ἀπ' ὅτι εἶναι ὁ Ἄρης καὶ ἡ Ἀφροδίτη.

Τί εἶναι εὐφυΐα

Λέγοντας «εὐφυΐα» ἐννοοῦμε τὸν μέσον ὁρο τῶν ἱκανοτήτων τοῦ ἀτόμου, πού τὸ βοηθοῦν στὴ λύσι νέων προβλημάτων, ἐννοοῦμε δηλαδὴ τὴν ἀντιληπτικὴ καὶ κριτικὴ του ἱκανότητα καὶ τὴν δημιουργικὴν του σκέψιν, πού συμβάλλουν στὴν εὐχερῆ ἀντιμετώπισι τῶν δυσχερειῶν καὶ στὴ λύσι τῶν προβλημάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

ἐννοοῦμε τὴ νουημοσύνη γενικὰ τοῦ ἀνθρώπου, πρὸ ἰσχυροποιεῖται μὲ τὴν καθημερινὴ ἐμπειρία καὶ ἐπίδοσι. Δηλαδή τὰ καθημερινὰ προσκόμματα, ἡ συνεχὴς προσπάθεια, οἱ ἐπιτεύξεις καὶ ἀποτυχίες συμβάλλουν πολὺ στὸν καθορισμὸ τοῦ βαθμοῦ τῆς νουημοσύνης τοῦ ἀτόμου.

Ἡ εὐφυΐα τοῦ ἀτόμου δὲν ταυτίζεται, βεβαίως, μὲ τὴν ἐπίδοσίν του καὶ τὴν δημιουργικὴ του συμβολή, ἂν καὶ θεωρεῖται φυσικό, ὅτι ἄτομα μὲ μεγάλη δημιουργικότητα καὶ ὑψηλὴ γενικὰ ἐπίδοσι, θὰ εἶναι προικισμένα καὶ μὲ ὑψηλὸ βαθμὸ εὐφυΐας καὶ ἀντιστρόφως, ἄτομα μὲ ὑψηλὴ νουημοσύνη, θὰ παρουσιάζουν ἀσυνήθιστη ἱκανότητα γιὰ μάθησι καὶ δρασί.

Ἡ εὐφυΐα εἶναι ἀσφαλῶς βασικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ἱκανότητος γιὰ μάθησι καὶ γιὰ δημιουργία ἀλλὰ δὲν εἶναι τὸ μόνον. Ἡ δραστηριότητα, ἡ ψυχικὴ ζωτικότητα, ἡ ἐσωτερικὴ δύναμις, ἡ ἐπιμονὴ καὶ ὑπομονὴ κρίνονται ἐξ ἴσου ἀπαραίτητα, γιὰτὶ κινητοποιοῦν τὸ ἄτομον ὡς προωθητικοὶ ἔλικες, γιὰ ξεκίνημα, γιὰ δρασί. Μεγαλοφυΐ ἄτομα χωρὶς αὐτὲς τὶς ιδιότητες πέφτουν στὴν ἀφάνεια.

Λέγοντας «ἐπίδοσι» ἐννοοῦμε βεβαίως τὸ βαθμὸ τῆς προόδου στὴ μάθησι ἢ τὸ βαθμὸ τῆς ἐπιτυχίας σὲ ἕνα ὁρισμένον τομέα.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ χρῆσιμο εἶναι νὰ γνωσθῇ ὅτι τὸ μᾶξιμον μ τῆς ἱκανότητος γιὰ μάθησι δὲν εἶναι ἡ παιδικὴ ἡλικία, οὔτε κἂν ἡ ἐφηβικὴ, καθὼς πιστεύεται ἀπὸ τὸ λαὸ, ἀλλὰ ἡ ἡλικία τῶν 20 - 45 ἐτῶν, καθὼς ἀπέδειξε ὁ Freeman καὶ ἄλλοι ἐρευνῆται μὲ προσεκτικὴ πειραματικὴ ἐρευνα. Σχεδὸν τὸ κάθε τι μαθαίνεται μέχρι τὰ 50. Μετὰ τὸ 45 ἢ 50 ἐτος ἡ ἱκανότητα γιὰ μάθησι ἐλάχιστα ἐξασθενεῖ, μόλις κατὰ 15% σὲ σύγκρισιν μὲ τὸ μᾶξιμον μ τῆς μαθήσεως στὸ βίον τοῦ ἀνθρώπου.

Ἴσως ὑπάρξη ἐδῶ ἡ ἀντίρρηση ὅτι ὁ κανόνας αὐτὸς δὲν θὰ πρέπει νὰ ἰσχύη γιὰ τὶς ξένες γλώσσες, γιὰτὶ ἔχει πιστευθῇ ἀπὸ τὸ κοινὸ ὅτι ἡ πιὸ πλεονεκτικὴ ἡλικία γιὰ τὴν ἐκμάθησίν της εἶναι ἡ προεφηβικὴ. Αὐτὸ ὅμως τὸ συμπέρασμα ἔχει βγῆ χωρὶς νὰ γίνετα σύγκρισιν τοῦ ποσοῦ τοῦ χρόνου ποὺ ἀφιερώνουν τὰ παιδιά μὲ κείνον ποὺ ἀφιερώνουν οἱ ἐνήλικες γιὰ τὴν αὐτὴ μάθησι.

Γιὰτὶ ἡ ἐρευνα ἀπέδειξε ὅτι τὸ κέρδος ἀπὸ μελέτη μιᾶς οἰασδῆποτε ξένης γλώσσας σὲ 50, 100 ἢ 500 ὥρες, ἀπὸ μιὰ ὁμάδα ἐνηλίκων ἡλικίας 20 - 40 ἐτῶν εἶναι σημαντικὰ μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ κέρδος μιᾶς ὁμάδας παιδιῶν ἡλικίας 8 - 12 ἐτῶν.

Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν, μάλιστα, πολὺ πιὸ ἐντυπωσιακὸ καὶ τὸ κέρδος σημαντικὰ μεγαλύτερον μὲ τὴν ἐκμάθησιν τῆς Ἑσπεράντο, ποὺ εἶναι μιὰ γλώσσα τεχνητὴ καὶ βασίζεται σὲ συστηματικὴ καὶ λογικὴ κατάταξι. Ἡ ὁμάδα τῶν νέων ἡλικίας 9 - 19 ἐτῶν ἂν καὶ μάθαινε τὴν Ἑσπεράντο σ' ἕνα ἀπὸ τὰ καλύτερα ἴσολεῖα καὶ ἀφιέρωνε διπλάσιον χρόνον μελέτης γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, ἐν τούτοις ἡ ἀπόδοσίς της ἦταν τὸ μισθὸ ἀπὸ τὴν ἀπόδοσιν τῆς ὁμάδας τῶν ἐνηλίκων ἡλικίας 35 - 40 ἐτῶν.

Ἄν οἱ ἐνήλικες κατὰ κανόνα μαθαίνουν λιγώτερον ἀπὸ ὅτι ἐπιτρέπει ἡ εὐφυΐα τους, εἶναι γιὰτὶ διακόπτεται ἡ συστηματικὴ τους ἐκπαίδευσι, γιὰτὶ ἀτονεῖ ἡ δραστηριότητα καὶ ὁ ἐσωτερικὸς δυναμισμὸς, γιὰτὶ ὑπεισέρχονται ἀρνητικοὶ κοινωνικοὶ παράγοντες ποὺ ἐξασθενοῦν τὸ διαφέρον γιὰ μάθησι.

Ἡ γλωσσικὴ καὶ Ἀριθμητικὴ ἱκανότητα σχετίζεται πολὺ μὲ τὴν εὐφυΐα. Ἐλάχιστα σχετίζεται ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ἰχνογραφικὴ δεξιότητα, μὲ ἐξαιρέσει βέβαια τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν, ποὺ μαζί μὲ τὴν πρωτοτυπία στὸν κλάδον τῆς ἰδιαίτερης κλίσεώς τους, παρουσιάζουν καὶ δείγματα μεγαλοφυΐας.

Ἡ εὐφυΐα δὲν ταυτίζεται μὲ τὴν μεγαλοφυΐα. Ἡ μεγαλοφυΐα εἶναι δρος στενώτερος, εἶναι ὁ ὑψιστὸς βαθμὸς εὐφυΐας καὶ περιλαμβάνει τὸ πλῆθος τῶν ἱκανοτήτων στὴν πιὸ ρωμαλέα τους ἔκφρασι. Εἶναι ὁ ἐξαιρετικὸς σπόρος ποὺ βρῆκε γόνιμον ἔδαφος νὰ βλαστήσῃ καὶ ἀναπτυχθῇ. Χαρακτηριστικὸ τῆς μεγαλοφυΐας εἶναι ἡ πρωτοτυπία, ἡ δημιουργικότητα καὶ ἡ ἔμπνευσις.

Μεγαλοφυΐα ἔξ ἄλλου καὶ ἰδιοφυΐα δὲν ταυτίζονται, διότι ἰδιοφυΐα εἶναι ἡ ἐξαιρετικὴ δημιουργικὴ ἱκανότης ἢ δεξιότης σὲ περιορισμένο πνευματικὸ κύκλο. Ἴδιοφυΐα εἶναι αὐτὸ ποὺ καλοῦμε «τὰ λαντὸν» καὶ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴ μονομέρεια. Ἐνῶ τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς μεγαλοφυΐας εἶναι νὰ συγκεντρῶνῃ πλῆθος πνευματικῶν ἱκανοτήτων στὸν ὑψιστὸ βαθμὸ, τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ἰδιοφυΐας εἶναι νὰ παρουσιάσῃ μία καὶ μόνη ἐξαιρετικὴ ἰδιότητα. Τὸ προικισμένο μὲ τάλαντο ἄτομο μοιάζει, καθὼς ἐπιτυχημένα λέγει ὁ Jean Paul μὲ μιὰ μόνη χορδὴ τοῦ πιάνου, ποὺ ἀποδίδει ἓνα καὶ τὸν αὐτὸ μουσικὸ τόνον. Ἐνῶ τὸ μεγαλοφυῆς ἄτομο μοιάζει μὲ χορδὴ ἄρπας ποὺ μπορεῖ ν' ἀποδώσῃ ποικιλία τόνων.

Τὸ τάλαντον εἶναι ἡ ἰδιαίτερη κλίσις, εἶναι ἰδιότητα περισσότερο κληρονομικὴ, ποὺ ὅταν καλλιεργηθῇ μὲ ἐπιμέλεια μπορεῖ νὰ παρουσιάσῃ καταπληκτικὴ δημιουργία.

Ἡλιθιότητα, ἀντιθέτως, εἶναι ὁ χαμηλότατος βαθμὸς εὐφυΐας, ὅπου οἱ διάφορες ἱκανότητες βρίσκονται σὲ ὑποτυπώδη μορφή.

Οἱ ψυχολόγοι, ποὺ μετροῦν τὴν εὐφυΐα μὲ τὰ τέστς, ὅπως περίπου μὲ τὸ θερμομέτρο μετροῦμε τὴ θερμοότητα, κατατάσσουν τὰ ἄτομα στὶς κάτωθι κατηγορίες, ἀνάλογα μὲ τὸ βαθμὸ τῆς νοημοσύνης τους. Ἔτσι οἱ ἔχοντες:

Δ.Ν. 140 καὶ ἄνω θεωροῦνται μεγαλοφυεῖς (genius)

120 - 140 ἀνώτατοι εὐφυεῖς (very superior intelligence)

110 - 120 ἀνώτεροι εὐφυεῖς (superior intelligence)

90 - 110 κανονικοὶ (normal intelligence)

80 - 90 βραδύνους (dullness)

70 - 80 ὄριον βραδυνοίας — ἡλιθιότητος (Bordeline deficiency)

50 - 70 ἡλίθιοι (debiles)

30 - 50 μέσοι ἡλίθιοι (imbeciles)

καὶ κάτω τοῦ 30 κατώτατοι ἡλίθιοι (idiots)

Σχετικὰ μὲ τὸν ὀρισμὸ τῆς εὐφυΐας ἔχει ἐπικρατήσῃ ἡ σφαιρὴ ἀντίληψις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ, ἀκόμη καὶ μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων, ἰδίᾳ τῆς περασμένης γενεᾶς, ὅτι ἡ εὐφυΐα τοῦ κάθε ἀνθρώπου εἶναι κάτι τὸ δοσμένο, δοσμένο ἀπὸ τὸ Θεό, κάτι τὸ προκαθορισμένο, τὸ ἀποκρυσταλλωμένο, ποὺ καμμιὰ δύναμις δὲν μπορεῖ οὔτε ν' αὐξήσῃ, οὔτε νὰ ἐλαττώσῃ.

Στὸ παρελθὸν μεγάλες διαμάχες εἶχαν ἐγερθῇ ἐὰν τὸ πνεῦμα εἶναι δοσμένο ἢ διαμορφώνεται ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀγωγή καὶ τὸ περιβάλλον.

Τὰ προληπτικὰ μέτρα εἶναι ἀναγκαῖα

Οἱ σύγχρονοι ψυχολόγοι δὲν ἀρνοῦνται, ὅτι ἡ νοημοσύνη ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος στὴν κληρονομικότητα. Τοῦτο εἶναι τόσο βέβαιον, ὅσο βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ καλὸς σπόρος ἐπιδρᾷ σημαντικὰ στὴν εὐδοκίμησι τοῦ φυτοῦ ἢ ἡ καλὴ ράτσα στὴν ἀπόδοσι τοῦ ζώου. Αὐτὸ λοιπὸν ποὺ θὰ μπορούσε νὰ προταθῇ γιὰ τὴ δημιουργία ἐνὸς εὐφυεστεροῦ λαοῦ εἶναι νὰ ἰσχύσῃ κάποιος νόμος εὐγονισμοῦ.

Εἶναι ἀκόμη βεβαιωμένο, ὅτι καὶ ἀπὸ ρωμαλέους ἢ ἔξυπνους γονεῖς μπορεῖ νὰ προκύψουν παιδιὰ ἀσθενικὰ ἢ καθυστερημένα εἴτε γιὰ τὴ σύλληψις ἔγινε σὲ ὄρες κοπώσεως τῶν γονέων ἢ νευρικοῦ κλονισμοῦ ἢ ἄλλων αἰτίων.

Ἄλλὰ καὶ τὸ θμηνο χρονικὸ διάστημα τῆς κυήσεως ἔχει σοβαρὴ σημασία. Ἴδιαιτέρα οἱ πρῶτοι μῆνες, ὅτε συντελεῖται ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐμβρύου, εἶναι ἀποφασιστικοὶ στὴ διαμόρφωσι τοῦ ἐγκεφάλου. Οἱ σοβαροὶ κλονισμοὶ καὶ οἱ ὑπερβολικὲς συγκινήσεις τῆς ἐγκύου πρέπει ν' ἀποφεύγωνται. Τυχὸν προσβολὴ τῆς ἐγκύου ἀπὸ κάποια σοβαρὴ ἀσθένεια μπορεῖ νὰ ἔχῃ πολὺ δυσάρεστα ἀποτελέσματα. Μπορεῖ τὸ παιδί νὰ γεννηθῇ νοητικῶς καθυστερημένο.

Ὁρισμένα φάρμακα, σὰν τὴ θαλιδομίδη, ποὺ ἀπαλύνουν τοὺς πόνους τῆς ἐγ-

κύου, απεκαλύφθη τελευταία ότι σακατεύουν τα βρέφη και μπορεί να προσβάλουν και τον εγκέφαλο.

Έρευνες του Αμερικανικού Εθνολογικού Ινστιτούτου Νευρολογικών παθήσεων σε 50.000 βρέφη, απέδειξε ότι το μεγάλο πλήθος των ανωμάτων παιδιών ανήκει σε μητέρες που καπνίζουν. Άλλα πώς θα εξαληφθή το μύασμα του καπνίσματος, που εκτός από τον καρκίνο και τ' άλλα αμέτρητα κακά φέρνει στους μεγάλους, φέρνει και πνευματική αμβλυσι στα βρέφη, από τα όποια προέρχονται τ' ανώματα και πνευματικώς καθυστερημένα παιδιά; Χρειάζεται πολύ δουλειά. Από την πολιτεία, τα σχολεία, τον τύπο, από τους πνευματικούς ανθρώπους πρέπει ν' αναληφθή μια γενική συγχρονισμένη και συστηματική εξόρμησις.

Οι αλκοολικοί γονείς είναι βέβαια αρρωστημένοι οργανισμοί και συχνά φέρνουν στον κόσμο νοητικώς καθυστερημένα παιδιά.

Ο πρόωρος τοκετός, γενικά, δεν είναι ευχάριστο σημείο για την εύφύια του παιδιού. Τα περισσότερα ανώματα παιδιά έχουν γεννηθῆ πρόωρα.

Κατά την ώρα του τοκετού υπάρχει επίσης μεγάλος κίνδυνος: Τυχόν σφίξιμο του ομφάλιου λώρου στο λαμό του βρέφους από ανάποδη περιπλοκή, τυχόν δυσκολία στην αναπνοή, μπορεί να επιφέρη βλάβες στον εγκέφαλο. Γι' αυτό ο τοκετός πρέπει να γίνεται σε επιδέξια χέρια.

Και μετά την γέννησι χρειάζεται προσοχή στην καλή διατροφή, την υγιεινή ζωή, τις γυμναστικές ασκήσεις, στην ανάπαυσι και στον ύπνο, που μπορεί να επιδράσουν επωφελώς ή επιβλαβώς στην ανάπτυξι του εγκεφάλου.

Βλέπουμε λοιπόν, ότι ο εγκέφαλος και η νοημοσύνη των παιδιών αποτελείται από διάφορες αιτίες κι' όταν δεν υπάρχουν επιβαρυμένες κληρονομικές καταβολές.

Οι περιπτώσεις που εκθέσαμε ως τώρα σχετίζονται με τα προληπτικά μέτρα. Μας οδηγούν τί να πράξωμε για να προλάβωμε δυσάρεστες καταστάσεις.

Άλλα εδώ το παιδί είναι μια ώλοκληρωμένη ύπαρξις. Ήρθε στον κόσμο. Είναι μια ζωντανή πραγματικότητα, έχει την Α' ή Β' εύφύια. Τί μπορεί τώρα να γίνει; Το μαγικό χάπι δεν έχει ακόμη εύρεθει.

Στή συνέχεια τῆς μελέτης μας θα πρέπει να προχωρήσωμε ερευνώντας το θέμα μας από καθαρώς ψυχολογική σκοπιά, γιατί με τις τελευταίες περιπτώσεις που αναφέραμε, παρεκλίναμε λίγο και κινδυνέψαμε να υπεισέλθωμε σε θέματα ιατρικά ή ειδικότερα μαιευτικά και δεν έχομε καμμιά πρόθεσι να υπεισέλθωμε σε αλλότρια καθήκοντα.

Υπάρχουν άτομικές διαφορές

Ο κοινός άνθρωπος σήμερα δέχεται κατά κανόνα το δόγμα του απαισιόδοξου Σοπενχάουερ, ότι δηλαδή το μολύβι δε μετατρέπεται σε χρυσάφι ούτε το βελανίδι σε χουρμάδα και ότι παρομοίως ο ήλιθιος δε μπορεί να γίνη έξυπνότερος. Η καθημερινή εμπειρία ενισχύει αυτή την άποψι. Μέσα στην αυτή κοινωνία παρουσιάζονται παιδιά έξυπνα και ανόητα. Μέσα στο ίδιο σχολείο τα παιδιά τῆς αὐτῆς ηλικίας δεν είναι όλα τα ίδια. Μερικά είναι εύφυνέστατα με Δείκτη Νοημοσύνης 120 και 130 βαθμούς, μερικά νοητικώς καθυστερημένα με Δ.Ν. 60-80 βαθμούς και τα πιδ πολλά κανονικά με Δ.Ν. γύρω τους 100 βαθμούς. Ακόμη και μέσα στην αὐτή οικογένεια παρατηρεῖται τὸ φαινόμενο αὐτὸ τῆς διανοητικῆς διαφορᾶς. Οἱ παρατηρήσεις αὐτὲς ὠδήγησαν στὸ λαθεμένο συμπέρασμα, ὅτι ἡ Νοημοσύνη δὲν ἐξαρτᾶται ποσῶς ἀπὸ τὴν ἀγωγή και τὸ περιβάλλον, ἀλλ' ὅτι ἐκ κληρονομικότητος εἶναι προκαθορισμένη και ἀμετάβλητη.

Ἐπιστήμονες ὀκτῆς σὰν τὸν Γκάλτων ἀπεφάνθησαν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ

μεταβάλωμε με κανένα μέσο έναν άνόητο σέ μεγαλοφυή ή νά καταστήσωμε ήλιθιο έναν πραγματικά έξυπνο.

Άκόμη και ό έφευρέτης τών τέστις νοημοσύνης, ό μεγαλοφυής Γάλλος Μπινέ και ό Άμερικανός Τέρμαν, πού τά τελειοποίησε, διεκήρυξεν ότι ή νοημοσύνη του ανθρώπου μένει σταθερή και άμετάβλητη και έπομένως ένα άτομο με Δ.Ν. 100, δέν είναι δυνατό νά φθάση 110 βαθμούς, όπως και δέν είναι δυνατό νά πέση κάτω από τους 100. Πίστευαν άκόμη ότι ή εύφυία μόνον μέχρι τό 14ον έτος αναπτύσσεται, ότε φθάνει στην πλήρη ώρίμανσι και παύει νά αναπτύσσεται άλλο. "Ότι ό Δ. Ν. είναι τό πηλίκον της νοητικής διά της χρονολογικής ήλικίας, άλλ' ότι αυτό δέν ισχύει πέραν του 14ου έτους, γιατί όλες οι νοητικές λειτουργίες έχουν πλέον αναπτυχθή στο μάξιμουμ. Παραδέχονταν θέβαια ότι ή εκπαίδευσις και ή άγωγή μπορεί νά άσκήσουν κάποια επίδρασι στην επίδοσι άλλα όχι και στην εύφυία άφου αυτή είναι κληρονομική. Ό Άγγλος Μπέρτ ένίσχυσε με όλα του τά δυνατά αυτή τή θεωρία.

Ή νοημοσύνη αναπτύσσεται και πέραν της έφηβείας

Παραδεχόμαστε, θέβαια τή μεγάλη συμβολή τών Τέρμαν, Μπινέ και Μπέρτ στην έρευνα του πνεύματος, άλλ' όφείλομε νά έπιστημόνωμε τήν έσφαλμένη θεωρία τους για τό ανεπίδεκτο θελιώσεως της Νοημοσύνης, πού παρέλυσε κυριολεκτικά τό έργο τών παιδαγωγών και άπεγοήτευσε τους έφήβους και ένήλικες. Γιατί άλλες παρατηρήσεις κι' έπιστημονικές έρευνες έρχονται ν' ανατρέψουν αυτά τά πορίσματα.

Σήμερα παραδεχόμαστε, θέβαια, ότι ή πνευματική εξέλιξις του ανθρώπου στα πρώτα του 10 - 12 χρόνια συντελείται ραγδαία και σέ βαθμό πού κανείς δέν ύποπτεύεται τήν έκτασι αυτής της εξέλιξεως.

Δέν άρνούμεθα όμως ότι έξακολουθεί νά συνεχίζεται και πέραν της έφηβικής ήλικίας, άκόμη και στην ήλικία του ένήλικος άλλα με έλαττωμένο έξελικτικό ρυθμό. Ή «κρίσις» μάλιστα, πού είναι ένα από τά βασικώτερα χαρακτηριστικά της εύφυίας άπεδείχθη ότι τροφοδοτείται με τήν πείρα και έξακολουθεί ν' αύξάνη άκόμη και μετά τό 30ον ή 40ον έτος.

Ή εύφυία δύναται ν' αύξηθῆ

Τά έμπειρικά δεδομένα και οι άσυστηματοποίητες παρατηρήσεις, πιστοποιούν τήν επίδρασι του περιβάλλοντος επί της νοημοσύνης, άλλα δέν έχουν τήν πειστικότητα και τό άδιαφιλονείκητο κύρος τών πορισμάτων της έπιστημονικής έρευνας. Γι' αυτό δε θα μακρογορήσωμε με δεδομένα της έμπειρίας άλλα θ' άρκεσθούμε ν' αναφέρωμε για παράδειγμα, ότι ένα βραδύνοο χωριατόπουλο σαν φύγη από τό απομονωμένο χωριό του, όπου δέν έχει πνευματικά κίνητρα κι' έγκατασταθῆ στην πόλι, σέ περιβάλλον ή σέ έργασία, πού παρέχει άνελλιπώς πνευματικές ώθήσεις, γίνεται έξυπνος και άγνώριστος άνθρωπος.

Άλλ' ως ίδουμε τί λένε οι έπιστήμονες έρευνηται τών όποιων τά πρόσφατα πορίσματα είναι πολυ έντυπωσιακά και δείχνουν ότι ή Νοημοσύνη δε μένει άμετάβλητη, άλλα αύξάνεται ή μειούται άνάλογα με τήν καλλιέργεια ή με τήν παράλειψι της καλλιέργειας του πνεύματος.

Ό σημαντικός ρόλος της Παιδείας

Βεβαίως μέσα σ' ένα χρόνο δέν παρουσιάζεται ούσιώδης διαφορά νοημοσύνης, άλλα μέσα σέ μια δετία παρουσιάζεται σ' ένα σεβαστό αριθμό νεαρών άτόμων μια διαφορά 15 βαθμών προς τά άνω ή προς τά κάτω από τον αρχικό βαθμό. Έτσι

δμως δύναται νὰ παρουσιασθῆ μιὰ διαφορὰ 30 βαθμῶν μεταξύ παιδιῶν, πού ἀρχικὰ εἶχαν τὴν αὐτὴ νοημοσύνη. Χωρὶς ἀντίρρηση δὲ μπορεῖ νὰ μεταβάλωμε τὸν ἠλίθιο σὲ μεγαλοφυῆ, ἀλλὰ ἀποδείχτηκε γενικῶς ὅτι ὁ βαθμὸς τῆς Νοημοσύνης βαίνει πάντα ἀνάλογος πρὸς τὴ σχολικὴ φοίτησι. Ὅσο μακρύτερη εἶναι ἡ σχολικὴ φοίτησις, τόσο καὶ ἡ εὐφυΐα τοῦ ἀτόμου αὐξάνει.

Ἀπεναντίας δταν διακόπτεται ἡ σχολικὴ φοίτησις, ἡ εὐφυΐα μένει στάσιμη ἢ καὶ ἐλαττώνεται.

Ὁ Μπινὲ καὶ ἀργότερα ὁ Τέρμαν κατέληξαν στὸ λανθασμένο συμπέρασμα ὅτι ἡ Νοημοσύνη τοῦ ἀνθρώπου παύει νὰ αὐξάνεται μετὰ τὸ 14ον ἔτος γιὰτὶ δὲν ἔλαβαν ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὰ παιδιὰ τὰ ὁποῖα ἐξετάζονταν στὰ τέσς νοημοσύνης συνέχιζαν κατὰ τὸ πλεῖστον τὴ σχολικὴ φοίτησι μόνον μέχρι ἐκεῖνο τὸ ἔτος. Μετὰ τὸ 14ο ὅμως ἔτος, ὅτε ἡ πλειονότης τῶν παιδιῶν διέκοπτε τὴ σχολικὴ φοίτησι καὶ ἀνελάμβανε διάφορες ἐργασίες σὲ γεωργικὰ ἢ βιομηχανικὰ ἐπαγγέλματα, παρουσιάζονταν αὐτόματα τὸ φαινόμενο νὰ διακόπτεται ἡ πορεία ὠριμάνσεως καὶ νὰ σταματᾷ ἡ περαιτέρω ἐξέλιξις τῆς νοημοσύνης. Ὅταν ὅμως ἀργότερα ἐγινε ἐμπεριστατωμένη ἔρευνα σὲ ἐφήβους, πού συνέχιζαν σπουδὲς καὶ στὶς ἀνώτερες τάξεις τοῦ Γυμνασίου καὶ στὸ Πανεπιστήμιον, παρατηρήθη, ὅτι ἡ εὐφυΐα δὲν ἔπαυε ν' ἀναπτύσσεται καὶ πέραν τοῦ 20οῦ ἔτους. Ἡ εὐφυΐα σταματᾷ στὴν ἐφηβεία ἢ καὶ ἐλαττώνεται μόνον δταν ἀνακόπτεται ἡ πνευματικὴ καλλιέργεια. Ὁ προφῆσωρ Χούσεν στὴ Σουηδία διεπίστωσε πειραματικῶς τὴ μεγάλη σημασία πού ἔχει γιὰ τὴν εὐφυΐα ἡ χρονικὴ περίοδος τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Νέοι πού μέχρι τοῦ 14ου ἔτους εἶχαν τὸν αὐτὸ Δ.Ν. παρουσίασαν ἀργότερα ἀξιόλογες διαφορῆς.

Αὐτοὶ πού συνέχισαν σπουδὲς ὡς τὸ πανεπιστήμιον κέρδισαν 12 βαθμοὺς νοημοσύνης, ἐνῶ οἱ ἄλλοι πού διέκοψαν καὶ ἀνέλαβαν ἐργασίες ἀνειδικεῦτων ἐργατῶν, ἔχασαν 12 βαθμοὺς· δηλαδὴ ἡ νοημοσύνη καὶ ἡ Σχολικὴ φοίτησις εἶναι ποσὰ εὐθέως ἀνάλογα.

Εἶναι, βέβαια, φανερὸ ὅτι ἡ μακρόχρονη ἐκπαίδευσις δὲν εἶναι πάντοτε ἐγγύησις γιὰ τὴν αὐξήσι τῆς νοημοσύνης ἐκτὸς ἂν εἶναι καὶ σωστὴ ἐκπαίδευσις. Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου Φίλιππος Βέρνων, τοῦ ὁποίου διετέλεσα μαθητὴς ἐπὶ τριετίαν, διεπίστωσε ἔπειτα ἀπὸ ἐμπεριστατωμένη ἔρευνα, ὅτι, μαθηταί, πού ἐφοίτησαν σὲ ἀνεγνωρισμένης φήμης γυμνάσια, κέρδισαν ἀπὸ 7 - 17 βαθμοὺς νοημοσύνης περισσότερο ἀπὸ κείνους πού φοίτησαν σὲ κατώτερης ποιότητος γυμνάσια, ἂν καὶ ἀρχικὰ εἶχαν ὅλοι τὸν αὐτὸ δείκτη Νοημοσύνης.

Τὸ σπουδαιότερον λοιπὸν μέτρο, πού μπορεῖ νὰ ἐπιδράσῃ ἀποφασιστικὰ στὴν αὐξήσι τῆς εὐφυΐας τοῦ Ἑλληνα πολίτη καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ γενικώτερα, εἶναι νὰ ὀργανώσωμε σχολεῖα ὑψηλῆς στάθμης καὶ νὰ καταρτίσωμε γερὰ τοὺς ὑποψηφίους διδασκάλους μας.

Ἐνας ἄλλος ψυχολόγος, ὁ Σόμιντλ, στὸ Σικάγο, παρηκολούθησε τὸ 1945 252 παιδιὰ καθυστερημένης νοητικῆς ἀναπτύξεως μὲ Δ.Ν. 52 κατὰ Μ.Ο. Μὲ τὴν κατάλληλη ἐκπαίδευσι σὲ εἰδικὰ σχολεῖα, ὁ δείκτης εὐφυΐας τῶν παιδιῶν αὐτῶν αὐξήθηκε ἀπὸ 52 σὲ 89. Ἀπ' αὐτὰ τὰ 27% κατώρθωσαν νὰ προχωρήσουν στὸ γυμνάσιο, ἐνῶ τὰ 50% ἀνταπεκρίθησαν μὲ ἐπιτυχία σὲ θέσεις ὑπαλλήλων ἢ σὲ πολὺπλοκές ἐργασίες εἰδικευμένων ἐργατῶν.

Ἡ σφαιερὴ ἐντύπωσις πού παρέχεται στὸν ἐμπειρικὸν ἀπλοϊκὸν ἄνθρωπον ὅτι ἡ εὐφυΐα τοῦ ἀνθρώπου μένει ἀμετάβλητη, προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀναμφισβήτητο γεγονός ὅτι πράγματι μένει ἀμετάβλητη δταν καὶ τὸ περιβάλλον μένει ἀμετάβλητον καὶ ἡ ἀγωγή ὁμοίμορφη. Ὅταν δηλαδὴ τὸ ἄτομον ἀνατρέφεται, χωρὶς ἀλλαγῆς μέσα στὴν αὐτὴ κοινωνία καὶ στὴν αὐτὴ οἰκογένεια καὶ φοιτᾷ στὸ αὐτὸ ἢ σὲ ἴσης ποιότητος σχολεῖον, παίρνοντάς τὴν αὐτὴ ὁμοίμορφη ἀγωγή, τότε ἡ νοημοσύνη δὲ φαίνεται νὰ παρουσιάζῃ διακυμάνσεις.